ארכיאולוגיה

תַּלְמִיד מָצָא קֶמַע עַתִּיק

שִׁילֹה הוּא תַּלְמִיד מֵאַמָּרִיקָה. הוּא בֶּן 17.

הוּא בָּא לִלְמוֹד בִּישְׂרָאֵל.

בַּטִּיּוּל הָרִאשׁוֹן הוּא הָלַךְ לְתֵל גֶּזֶר.

שָׁם הוּא זָרַק אֶבֶן, וּפִתְאוֹם רָאָה חֵפֶץ קָטָן.

זֶה קֶמַע עַתִּיק בְּצוּרַת חִיפּוּשִׁית.

הַקֶּמַע בֶּן 3,300 שָׁנָה!

שִׁילֹה נָתַן אוֹתוֹ לִרְשׁוּת הָעַתִּיקוֹת, וְקִיבֵּל תְּעוּדָה.

מילון · Szószedet

קֶמַע	amulett	עַתִּיק	ősi, nagyon régi	טִיּוּל	kirándulás		
אֶבֶן	kő	חֵפֶץ	tárgy	חִיפּוּשִׁית	bogár		
רִשׁוּת הָעַתִּיקוֹת	Régiségügyi Hatóság	תְּעוּדָה	oklevél				

שאלות · Kérdések

1. מֵאַיפֹה שִׁילֹה?
2. לְאָן הוּא הָלַךְ בַּטִּיּוּל הָרִאשׁוֹן?
3. מָה הוּא מָצָא?
4. בֶּן כַּמָּה הַקֶּמַע?

© IvritNews4U.com · מותר להדפיס לשימוש בכיתה, עם ציון המקור

כאן בבודפשט

סֵפֶר חָדָשׁ עַל חַנָּה סֶנֶשׁ

חַנָּה סֶנֶשׁ נוֹלְדָה בִּבּוּדָפֶשְׁט בִּשְׁנַת 1921.

לִפְנֵי הַמִּלְחָמָה הִיא עָלְתָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

בַּמִּלְחָמָה הִיא חָזְרָה לְאֵירוֹפָּה, וְשָׁם נֶהֶרְגָה. הִיא הָיְתָה בַּת 23.

בְּיִשְׂרָאֵל חַנָּה סֶנֶשׁ הִיא גִּיבּוֹרָה.

עַכְשָׁיו יֵשׁ סֵפֶר חָדָשׁ עָלֶיהָ: "שְׁלוֹשֶׁת הַקְּבָרִים שֶׁל חַנָּה סֶנֶשׁ".

בַּסֵּפֶר יֵשׁ סִיפּוּר עַל שְׁלוֹשָׁה מְקוֹמוֹת: בּוּדָפֶשְׁט, יְרוּשָׁלַיִם וְקִיבּוּץ שְׂדוֹת יָם.

בְּיוֹם רִאשׁוֹן מַצִּיגִים אֶת הַסֵּפֶר בִּבּוּדָפֶשְׁט.

מילון · Szószedet

נוֹלְדָה	született	עָלְתָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל	alijázott, Izraelbe vándorolt	מִלְחָמָה	háború
נֶהֶרְגָה	megölték	גִּיבּוֹרָה	hősnő	קֶבֶר (קְבָרִים)	sír (sírok)
מַצִּיגִים	bemutatják				

שאלות · Kérdések

1. אֵיפֹה נוֹלְדָה חַנָּה סֶנֶשׁ?
2. בַּת כַּמָּה הִיא הָיְתָה כְּשֶׁנֶּהֶרְגָה?
3. מָה הַשֵּׁם שֶׁל הַסֵּפֶר הֶחָדָשׁ?
4. מָתַי מַצִּיגִים אֶת הַסֵּפֶר בִּבּוּדָפֶשְׁט?

ספורט

אָבִישַׁג סְמְבֶּרְג אוֹמֶרֶת שָׁלוֹם לַטַאקְוָונְדוֹ

אֲבִישַׁג סְמְבֶּרְג הִיא סְפּוֹרְטַאִית יִשְׂרְאֵלִית.

הִיא עוֹשָׂה טַאקְוָונְדוֹ מֵאָז שֶׁהָיְתָה יַלְדָּה.

בְּטוֹקְיוֹ הִיא זָכְתָה בְּמֶדַלְיָה אוֹלִימְפִּית. אָז הִיא הָיְתָה בַּת 19.

הִיא הָיְתָה הַיִשְׂרְאֵלִית הָרִאשׁוֹנָה עִם מֶדַלְיָה אוֹלִימְפִּית בְּטַאקְוָונְדוֹ.

עַכְשָׁיו הִיא בַּת 25, וְהִיא פּוֹרֶשֶׁת.

הִיא אוֹמֶרֶת שֶׁהַלֵּב שֶׁלָּהּ כְּבָר לֹא בַּסְפּוֹרְט.

הַרְבֵּה יְלָדִים הִתְחִילוּ טַאקְוָונְדוֹ בִּגְלָלָהּ.

מילון · Szószedet

סְפּוֹרְטַאִית	sportolónő	יַלְדָּה	kislány	זָכְתָה בְּ־	nyert, elnyert
מֶדַלְיָה	érem	הָרִאשׁוֹנָה	az első	פּוֹרֶשֶׁת	visszavonul
לֵב	szív	בִּגְלָלָהּ	miatta		

שאלות · Kérdések

1. מָה הַסְפּוֹרְט שֶׁל אֲבִישַׁג?
2. אֵיפֹה הִיא זָכְתָה בְּמֶדַלְיָה אוֹלִימְפִּית?
3. בַּת כַּמָּה הִיא עַכְשָׁיו?
4. לָמָּה הִיא פּוֹרֶשֶׁת?

תחבורה

רַכֶּבֶת גַּם בַּלַּיְלָה

בְּיִשְׂרָאֵל הַרְבֵּה אֲנָשִׁים נוֹסְעִים בָּרַכֶּבֶת.

בְּ־14 בְּנוֹבֶמְבֶּר יֵשׁ שִׁינּוּי גָּדוֹל.

רַכָּבוֹת יִסְעוּ מֵחָדָרָה וּמִנְתַנְיָה לִשְׂדֵה הַתְּעוּפָה וְלִירוּשָׁלַיִם.

לֹא צָרִיךְ לְהַחְלִיף רַכֶּבֶת.

הָרַכָּבוֹת יִסְעוּ בְּכָל הַשָּׁעוֹת – גַּם בַּלַּיְלָה!

יִהְיוּ יוֹתֵר רַכָּבוֹת וְיוֹתֵר מְקוֹמוֹת לָשֶׁבֶת.

מילון · Szószedet

רַכֶּבֶת (רַכָּבוֹת)	vonat (vonatok)	נוֹסְעִים	utaznak
שְׂדֵה תְּעוּפָה	repülőtér	לְהַחְלִיף רַכֶּבֶת	átszállni
מָקוֹם לָשֶׁבֶת	ülőhely		

שִׁינּוּי	változás	לַיְלָה	éjszaka

שאלות · Kérdések

1. מָתַי יֵשׁ שִׁינּוּי?
2. לְאָן יִסְעוּ הָרַכָּבוֹת מֵחָדָרָה וּמִנְתַנְיָה?
3. צָרִיךְ לְהַחְלִיף רַכֶּבֶת?
4. מָתַי יִסְעוּ הָרַכָּבוֹת?

מוזיקה

עוֹמֶר אָדָם שָׁר בִּנְיוּ יוֹרֵק

עוֹמֶר אָדָם הוּא זַמָּר יִשְׂרְאֵלִי מְפוּרְסָם.

בְּיוֹם רִאשׁוֹן הוּא הוֹפִיעַ בִּנְיוּ יוֹרֵק.

בָּאוּ כְּ־19,000 אֲנָשִׁים, וְכָל הַכַּרְטִיסִים נִמְכְּרוּ!

הַקָּהָל שָׁר וְרָקַד אִיתּוֹ.

הוּא שָׁר גַּם שִׁיר מֵהַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח.

בְּגִלַּל הַהַצְלָחָה הוּא הוֹפִיעַ שָׁם שׁוּב בְּיוֹם שְׁלִישִׁי.

מילון · Szószedet

זַמָּר	énekes	מְפוּרְסָם	híres	הוֹפִיעַ	fellépett
כַּרְטִיס (כַּרְטִיסִים)	jegy(ek)	נִמְכְּרוּ	elkeltek	קָהָל	közönség
רָקַד	táncolt	הַצְלָחָה	siker		

שאלות · Kérdések

1. מִי זֶה עוֹמֶר אָדָם?
2. כַּמָּה אֲנָשִׁים בָּאוּ לַהוֹפָעָה?
3. מֵאֵיפֹה הַשִּׁיר הַמְּיוּחָד שֶׁהוּא שָׁר?
4. מָה קָרָה בְּיוֹם שְׁלִישִׁי?

טיולים

מִבְצָר עַתִּיק בַּיַּעַר

בְּיַעַר גּוּבְרִין יֵשׁ מִבְצָר עַתִּיק.

הַמִּבְצָר בֶּן 3,200 שָׁנָה.

הוּא מֵהַזְּמַן שֶׁל הַשּׁוֹפְטִים בַּתַּנַ״ךְ.

קָרָן קַיֶּמֶת לְיִשְׂרָאֵל וּרְשׁוּת הָעַתִּיקוֹת תִּיקְנוּ אֶת הַמָּקוֹם.

עַכְשָׁיו יֵשׁ שָׁם חֲנָיָה, פִּינַת פִּיקְנִיק וּשְׁבִיל חָדָשׁ.

גַּם אֲנָשִׁים בְּכִיסֵּא גַּלְגַּלִּים יְכוֹלִים לְהַגִּיעַ לַמִּבְצָר.

מילון · Szószedet

מִבְצָר	erőd	יַעַר	erdő
תִּיקְנוּ	megjavították, felújították	חֲנָיָה	parkoló
כִּיסֵּא גַּלְגַּלִּים	kerekesszék		

שׁוֹפְטִים	bírák
שְׁבִיל	ösvény

שאלות · Kérdések

1. אֵיפֹה הַמִּבְצָר?
2. בֶּן כַּמָּה הַמִּבְצָר?
3. מִי תִּיקְנוּ אֶת הַמָּקוֹם?
4. מָה יֵשׁ שָׁם עַכְשָׁיו?

תַּלְמִיד מָצָא קֶמַע עַתִּיק

תשובות למורה · Megoldások

1. מַאֲמָרִיקָה.
2. לְתַל גָּזָר.
3. קֶמַע עַתִּיק בְּצוּרַת חִיפּוּשִׁית.
4. 3,300 שָׁנָה.

סֵפֶר חָדָשׁ עַל חַנָּה סֶנֶשׁ

תשובות למורה · Megoldások

1. בְּבוּדָפֶשְׁט.
2. בַּת 23.
3. ״שְׁלוֹשֶׁת הַקְּבָרִים שֶׁל חַנָּה סֶנֶשׁ״.
4. בְּיוֹם רִאשׁוֹן.

אֲבִישַׁג סְמְבֶּרְג אוֹמֶרֶת שָׁלוֹם לַטַאקְוָונְדוֹ

תשובות למורה · Megoldások

1. טַאקְוָונְדוֹ.
2. בְּטוֹקְיוֹ.
3. בַּת 25.
4. הַלֵּב שֶׁלָּהּ כְּבָר לֹא בַּסְּפוֹרְט.

רַכֶּבֶת גַּם בַּלַּיְלָה

תשובות למורה · Megoldások

1. בְּ־14 בְּנוֹבֶמְבֶּר.
2. לִשְׂדֵה הַתְּעוּפָה וְלִירוּשָׁלַיִם.
3. לֹא.
4. בְּכָל הַשָּׁעוֹת – גַּם בַּלַּיְלָה.

עוֹמֶר אָדֹם שֶׂר בִּנְיוּ יוֹרֵק

תשובות למורה · Megoldások

1. זַמָּר יִשְׂרְאֵלִי מְפוּרְסָם.
2. כְּ־19,000.
3. מֵהַהַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח.
4. הוּא הוֹפִיעַ שׁוּב.

מִבְצָר עַתִּיק בַּיַּעַר

תשובות למורה · Megoldások

1. בְּיַעַר גּוּבְרִין.
2. 3,200 שָׁנָה.
3. קֶרֶן קַיֶּמֶת לְיִשְׂרָאֵל וּרְשׁוּת הָעַתִּיקוֹת.
4. חֲנָה, פִּינַּת פִּיקְנִיק וּשְׁבִיל חָדָשׁ.

© IvritNews4U.com · מותר להדפיס לשימוש בכיתה, עם ציון המקור · עמוד 2

ארכיאולוגיה

חַרְפּוּשִׁית בַּת 3,300 שָׁנָה: תַּלְמִיד מֵאַרְצוֹת הַבְּרִית מָצָא קָמֵעַ מִצְרִי בְּתֵל גֶּזֶר

שִׁילֹה אָטוּן הוּא תַּלְמִיד בֶּן 17 מֵאַרְצוֹת הַבְּרִית. הוּא הִגִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל כְּדֵי לִלְמוֹד בְּתוֹכְנִית לְתַלְמִידֵי תִּיכוֹן. יוֹמַיִם אַחֲרֵי שֶׁהִגִּיעַ, יָצְאָה הַקְּבוּצָה שֶׁלּוֹ לַטִּיּוּל הָרִאשׁוֹן – לַגַּן הַלְאוּמִי תֵּל גֶּזֶר.

בַּדֶּרֶךְ לְמַעְלָה, שִׁילֹה זָרַק אֶבֶן. הִיא פָּגְעָה בְּאֶבֶן אַחֶרֶת, וּפִתְאוֹם הוּא רָאָה חֵפֶץ קָטָן וּמַבְרִיק. הוּא הֵרִאָה אוֹתוֹ לַמַּדְרִיךְ, וְהַמַּדְרִיךְ הֵבִין מִיָּד שֶׁזֶּה מַשֶּׁהוּ חָשׁוּב. הֵם דִּיווְחוּ עַל כָּךְ לִרְשׁוּת הָעַתִּיקוֹת.

לְפִי פְּרוֹפֶסוֹר עִידוֹ כּוֹךְ מֵאוּנִיבֶרְסִיטַת תֵּל אָבִיב, זוֹ חַרְפּוּשִׁית – קָמֵעַ אוֹ חוֹתָם בְּצוּרַת חִיפּוּשִׁית – מִתְּקוּפַת הַבְּרוֹנְזָה הַמְּאוּחֶרֶת, לִפְנֵי כְּ־3,300 שָׁנָה. עָלֶיהָ יֵשׁ שְׁנֵי נְחָשִׁים מְסוּגָּל קוֹבְּרָה, סֵמֶל שֶׁל הֲגָנָה וְשֶׁל מַלְכוּת.

בַּתְּקוּפָה הַזֹּאת שָׁלְטָה מִצְרַיִם בִּכְנַעַן, וְגֶזֶר הָיְתָה אַחַת הֶעָרִים הַחֲשׁוּבוֹת בָּאָרֶץ. רְשׁוּת הָעַתִּיקוֹת נָתְנָה לְשִׁילֹה תְּעוּדַת הוֹקָרָה, וְהִזְכִּירָה לַצִּיבּוּר: מִי שֶׁמּוֹצֵא חֵפֶץ עַתִּיק צָרִיךְ לְהַשְׁאִיר אוֹתוֹ בַּמָּקוֹם וּלְדַוֵּחַ מִיָּד.

מילון · Szószedet

חַרְפּוּשִׁית	szkarabeusz	גַּן לְאוּמִי	nemzeti park	מַבְרִיק	fényes, csillogó
מַדְרִיךְ	csoportvezető, idegenvezető	לְדַוֵּחַ	jelenteni	חוֹתָם	pecsét
נָחָשׁ (נְחָשִׁים)	kígyó (kígyók)	סֵמֶל	jelkép		

שאלות · Kérdések

1. כַּמָּה זְמַן אַחֲרֵי שֶׁהִגִּיעַ יָצָא שִׁילֹה לַטִּיּוּל?
2. אֵיךְ הוּא מָצָא אֶת הַחֵפֶץ?
3. מָה יֵשׁ עַל הַחַרְפּוּשִׁית, וּמָה זֶה מְסַמֵּל?
4. מָה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִי שֶׁמּוֹצֵא חֵפֶץ עַתִּיק?

כאן בבודפשט

"שְׁלוֹשֶׁת הַקְּבָרִים שֶׁל חַנָּה סֶנֶשׁ": סֵפֶר חָדָשׁ, מִירוּשָׁלַיִם לְבוּדָפֶשְׁט

בְּשַׁבַּת הַקְּרוֹבָה, 7 בְּנוֹבֶמְבֶּר, יִמָּלְאוּ 82 שָׁנָה לְמוֹתָהּ שֶׁל חַנָּה סֶנֶשׁ. חַנָּה נוֹלְדָה בְּבוּדָפֶשְׁט בִּשְׁנַת 1921, וְעָלְתָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מִלְחֶמֶת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה. בַּמִּלְחָמָה הִיא הִצְטָרְפָה לַצָּבָא הַבְּרִיטִי וְחָזְרָה לְאֵירוֹפָּה בִּשְׁלִיחוּת. בְּ־7 בְּנוֹבֶמְבֶּר 1944 הוֹצִיאוּ אוֹתָהּ לְהוֹרֶג בְּבוּדָפֶשְׁט. הִיא הָיְתָה בַּת 23 בִּלְבַד. בְּיִשְׂרָאֵל מְכַבְּדִים אוֹתָהּ בְּגִיבּוֹרָה.

עַכְשָׁיו יָצָא סֵפֶר חָדָשׁ עָלֶיהָ: ״שְׁלוֹשֶׁת הַקְּבָרִים שֶׁל חַנָּה סֶנֶשׁ״. כָּתְבוּ אוֹתוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים: הַהִיסְטוֹרִיוֹנִית אנדראה פטו, פְּרוֹפֶסוֹרִית בְּאוּנִיבֶרְסִיטַת CEU, וְעוֹרֶכֶת הַדִּין וְהָעִיתוֹנָאִית קריסטינה פוליצר מיימון. בַּשָּׁבוּעַ שֶׁעָבַר הֵן הִצִּיגוּ אֶת הַסֵּפֶר בַּמֶּרְכָּז הַתַּרְבּוּתִי הַהוּנְגָרִי בִּירוּשָׁלַיִם.

לָמָּה ״שְׁלוֹשָׁה קְבָרִים״? אַחֲרֵי מוֹתָהּ קָבְרוּ אוֹתָהּ בְּבֵית הַקְּבָרוֹת הַיְּהוּדִי בִּרְחוֹב קוזמה בְּבוּדָפֶשְׁט. בִּשְׁנַת 1950 הֶעֱבִירוּ אֶת גּוּפָתָהּ בְּאוֹנִיָּה מְנֻאפּוֹלִי לְחֵיפָה, וְהִיא נִקְבְּרָה בְּהַר הֶרְצֶל בִּירוּשָׁלַיִם. וּמַצֵּבַת הַקֶּבֶר שֶׁנִּשְׁאֲרָה בְּבוּדָפֶשְׁט? אַחֲרֵי 57 שָׁנָה הִיא עָבְרָה לְקִיבּוּץ שְׂדוֹת יָם, שֶׁבּוֹ חַנָּה גָּרָה לִפְנֵי הַמִּלְחָמָה.

בְּיוֹם רִאשׁוֹן, 8 בְּנוֹבֶמְבֶּר, בְּ־17:00, יַצִּיגוּ אֶת הַסֵּפֶר גַּם בְּבוּדָפֶשְׁט, בְּמֶרְכַּז הַזִּיכָּרוֹן לַשּׁוֹאָה בִּרְחוֹב פאווה (Páva utca). צָרִיךְ לְהֵירָשֵׁם עַד 7 בְּנוֹבֶמְבֶּר. הַגִּרְסָה הַהוּנְגָרִית שֶׁל הַסֵּפֶר כְּבָר מוּכָנָה, וּבְיִשְׂרָאֵל מְכִינִים גַּם גִּרְסָה בְּעִבְרִית.

מילון · Szószedet

שְׁלִיחוּת	küldetés	הוֹצִיאוּ לְהוֹרֶג	kivégezték
עוֹרֶכֶת דִּין	ügyvédnő	גּוּפָה	holttest, földi maradványok
לְהֵירָשֵׁם	jelentkezni, regisztrálni	גִּרְסָה	változat, kiadás
מְכַבְּדִים	tisztelik	מַצֵּבָה	sírkő

שאלות · Kérdések

1. כַּמָּה שָׁנִים יִמָּלְאוּ בְּ־7 בְּנוֹבֶמְבֶּר לְמוֹתָהּ שֶׁל חַנָּה סֶנֶשׁ?

2. מִי כָּתְבוּ אֶת הַסֵּפֶר?

3. מָהֵם שְׁלוֹשֶׁת הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבַּסֵּפֶר?

4. אֵיפֹה וּמָתַי יַצִּיגוּ אֶת הַסֵּפֶר בְּבוּדָפֶשְׁט?

ספורט

"הָאֵשׁ שֶׁלִּי דָּעֲכָה": אֲבִישַׁג סָמְבֶּרְג פּוֹרֶשֶׁת בְּגִיל 25

אֲבִישַׁג סָמְבֶּרְג, הַמְּדַלְיִסְטִית הָאוֹלִימְפִּית, הוֹדִיעָה בְּיוֹם שֵׁנִי, 2 בְּנוֹבֶמְבֶּר, שֶׁהִיא פּוֹרֶשֶׁת מִטַּאקְוָונְדוֹ. הִיא עָשְׂתָה זֹאת בְּמִסִּיבַּת עִיתּוֹנָאִים שֶׁל אִיגּוּד הַטַּאקְוָונְדוֹ וְהַוַּועַד הָאוֹלִימְפִּי בְּיִשְׂרָאֵל.

בְּאוֹלִימְפְּיָאדַת טוֹקְיוֹ זָכְתָה סָמְבֶּרְג בְּמֶדַלְיַית אָרָד, בַּקָּטֶגוֹרְיָה עַד 49 קִילוֹגְרָם. הִיא הָיְתָה הַיִּשְׂרְאֵלִית הָרִאשׁוֹנָה שֶׁזָּכְתָה בְּמֶדַלְיָה אוֹלִימְפִּית בְּטַאקְוָונְדוֹ, וּבְגִיל 19 הִיא הָיְתָה אָז הַמְּדַלְיִסְטִית הָאוֹלִימְפִּית הַצְּעִירָה בְּיוֹתֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בִּשְׁנַת 2020 הִיא הָיְתָה אַלּוּפַת אֵירוֹפָּה, וּב־2022 זָכְתָה בְּכֶסֶף בַּאֲלִיפוּת אֵירוֹפָּה.

לָמָּה הִיא פּוֹרֶשֶׁת? "הָאֵשׁ שֶׁלִּי דָּעֲכָה", הִיא אָמְרָה. הִיא הִסְבִּירָה שֶׁהַלֵּב שֶׁלָּהּ כְּבָר לֹא בַּסְּפּוֹרְט כְּמוֹ פַּעַם, וְשֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן לְהַמְשִׁיךְ הָלְאָה. הִיא גַּם סִיְּפְרָה שֶׁבְּגִיל 9 הִיא שָׁמְעָה לָרִאשׁוֹנָה עַל הָאוֹלִימְפְּיָאדָה, וְהֶחְלִיטָה לַעֲשׂוֹת הַכּוֹל כְּדֵי לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ.

מָה הִיא תַּעֲשֶׂה עַכְשָׁיו? הִיא עוֹד לֹא הֶחְלִיטָה. אֲבָל הִיא כְּבָר הִשְׁפִּיעָה עַל אֲחֵרִים: סְפּוֹרְטָאִים צְעִירִים מְסַפְּרִים לָהּ שֶׁהֵם בַּסְּפּוֹרְט בִּגְלָלָהּ, וְהוֹרִים מְסַפְּרִים שֶׁרָשְׁמוּ אֶת הַיְלָדִים לְחוּג טַאקְוָונְדוֹ אַחֲרֵי שֶׁרָאוּ אוֹתָהּ בָּאוֹלִימְפְּיָאדָה.

מילון · Szószedet

הוֹדִיעָה	bejelentette	מְסִיבַּת עִיתּוֹנָאִים	sajtótájékoztató	אָרָד	bronz
אַלּוּפָה	bajnoknő	הַצְּעִירָה בְּיוֹתֵר	a legfiatalabb	אֵשׁ	tűz
הֶחְלִיטָה	döntött	חוּג	szakkör, edzés		

שאלות · Kérdések

1. מָתַי וְאֵיפֹה הוֹדִיעָה סָמְבֶּרְג עַל הַפְּרִישָׁה?
2. מָה מְיוּחָד בַּמֶּדַלְיָה שֶׁלָּהּ מִטּוֹקְיוֹ? כִּתְבוּ שְׁנֵי דְּבָרִים.
3. מָה קָרָה כְּשֶׁהָיְתָה בַּת 9?

4. אֵיךְ הִיא הִשְׁפִּיעָה עַל יְלָדִים בְּיִשְׂרָאֵל?

תחבורה

מִסְבִּיב לַשָּׁעוֹן: רַכָּבוֹת יְשִׁירוֹת מֵהַשָּׁרוֹן לִנְתָּב"ג וְלִירוּשָׁלַיִם

רַכֶּבֶת יִשְׂרָאֵל וּמִשְׂרַד הַתַּחְבּוּרָה הוֹדִיעוּ הַשָּׁבוּעַ עַל לוּחַ זְמַנִּים חָדָשׁ. מִמּוֹצָאֵי שַׁבָּת, 14 בְּנוֹבֶמְבֶּר, יִהְיוּ רַכָּבוֹת יְשִׁירוֹת מִתַּחֲנוֹת חֲדֵרָה מַעֲרָב, נְתַנְיָה וּבֵית יְהוֹשָׁעַ לִשְׂדֵה הַתְּעוּפָה בֶּן גּוּרְיוֹן (נָתָ"ג) וְלִירוּשָׁלַיִם – בְּלִי לְהַחְלִיף רַכֶּבֶת, וּבְכָל שְׁעוֹת הַיְּמָמָה.

אֵיךְ זֶה עוֹבֵד? הַקַּו הַמָּהִיר יְרוּשָׁלַיִם – תֵּל אָבִיב – הֶרְצְלִיָּה יַמְשִׁיךְ צָפוֹנָה, עַד בֵּית יְהוֹשָׁעַ, נְתַנְיָה וַחֲדֵרָה. בִּנּוֹסָף, יִהְיוּ יוֹתֵר רַכָּבוֹת בַּשָּׁעוֹת שֶׁבָּהֶן יֵשׁ פָּחוֹת נוֹסְעִים, וּבְכָל יוֹם יִהְיוּ בָּרַכָּבוֹת עוֹד כְּ־140,000 מְקוֹמוֹת יְשִׁיבָה.

לָמָּה זֶּה אֶפְשָׁרִי עַכְשָׁיו? כִּי נִפְתְּחָה "מִסִּילַת הַמִּזְרָח", וְרַכְּבוֹת הַמַּשָּׂא עָבְרוּ אֵלֶיהָ. גַּם הַחַשְׁמַל בַּמְּסִילוֹת וּמַעֲרֶכֶת אִיתּוּת חֲדָשָׁה מְאַפְשְׁרִים לְהַפְעִיל יוֹתֵר רַכָּבוֹת, וּבְאוֹפֶן בָּטוּחַ יוֹתֵר.

אֲבָל לֹא כּוּלָּם מַרְוִיחִים: הָרַכָּבוֹת מִבְּאֵר שֶׁבַע לְכַרְמִיאֵל לֹא יַעֲצְרוּ עוֹד בַּחֲדֵרָה מַעֲרָב. מִי שֶׁנּוֹסֵעַ מֵחֲדֵרָה לְחֵיפָה יִצְטָרֵךְ לְהַחְלִיף רַכֶּבֶת בִּבְנְיָמִינָה, וְהַנְּסִיעָה תִּהְיֶה אֲרוּכָּה יוֹתֵר בְּ־16 דַּקּוֹת בְּעֵרֶךְ. בִּשְׁנַת 2025 הָיוּ בָּרַכֶּבֶת 72 מִילְיוֹן נְסִיעוֹת.

מילון · Szószedet

מִסָּבִיב לַשָּׁעוֹן	éjjel-nappal	יָשִׁיר (יְשִׁירוֹת)	közvetlen	לוּחַ זְמַנִּים	menetrend
תַּחֲנָה (תַּחֲנוֹת)	állomás(ok)	יְמָמָה	nap (24 óra)	רַכֶּבֶת מַשָּׂא	tehervonat
מְסִילָה	vasúti pálya	לַעֲצוֹר	megállni		

שאלות · Kérdések

1. מֵאֵילוּ תַּחֲנוֹת יִהְיוּ רַכָּבוֹת יְשִׁירוֹת לְנָתָ"ג?
2. כַּמָּה מְקוֹמוֹת יְשִׁיבָה נוֹסָפִים יִהְיוּ בְּכָל יוֹם?
3. מָה מְאַפְשֵׁר אֶת הַשִּׁינּוּי? כִּתְבוּ דָּבָר אֶחָד.
4. מָה יִשְׁתַּנֶּה לַנּוֹסְעִים מֵחֲדֵרָה לְחֵיפָה?

מוזיקה

19,000 אִישׁ בִּבְרוּקְלִין: עוֹמֶר אָדָם מְמַלֵּא אֶת Barclays Center

עוֹמֶר אָדָם, אֶחָד הַזַּמָּרִים הַפּוֹפּוּלָרִיִּים בְּיוֹתֵר בְּיִשְׂרָאֵל, הוֹפִיעַ בְּיוֹם רִאשׁוֹן, 1 בְּנוֹבֶמְבֶּר, בָּאוּלָם Barclays Center בִּבְרוּקְלִין שֶׁבִּנְיוּ יוֹרְק. כָּל 19,000 הַכַּרְטִיסִים נִמְכְּרוּ, וּבְגָלַל הַבִּיקּוּשׁ הַגָּדוֹל הוּא הוֹסִיף הוֹפָעָה שְׁנִיָּה בְּאוֹתוֹ אוּלָם, בְּיוֹם שְׁלִישִׁי. בַּקָּהָל הָיוּ הַרְבֵּה צְעִירִים.

זֶה לֹא הָאוּלָם הַגָּדוֹל הָרִאשׁוֹן שֶׁהוּא מְמַלֵּא בְּאַרְצוֹת הַבְּרִית: בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה הוּא מִילֵּא אֶת Madison Square Garden בִּנְיוּ יוֹרְק, וְשָׁבוּעַ לִפְנֵי בְּרוּקְלִין הוּא הוֹפִיעַ בְּלוֹס אנג׳לס.

בַּהוֹפָעָה הוּא שָׁר לְהִיטִים כְּמוֹ ״תֵּל אָבִיב״ וּ״שְׁנֵי מְשׁוּגָּעִים״, וְגַם שִׁירִים יְהוּדִיִּים: ״וְהִיא שֶׁעָמְדָה״ מֵהַהַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח, וּ״מוֹדֶה אֲנִי״ – תְּפִילַת הַבּוֹקֶר, שֶׁהוּא הָפַךְ לְשִׁיר מַצְלִיחַ בִּשְׁנַת 2015. הוּא גַּם אָמַר תְּפִילָה לְשָׁלוֹם חַיָּלֵי צָהַ״ל. אֶחָד הַצּוֹפִים נָתַן לוֹ טַלִּית, וְעוֹמֶר אָדָם הִתְעַטֵּף בָּהּ עַל הַבָּמָה.

מילון · Szószedet

פּוֹפּוּלָרִי	népszerű	אוּלָם	csarnok	בִּיקּוּשׁ	kereslet
הוֹסִיף	hozzáadott	לָהִיט (לְהִיטִים)	sláger(ek)	תְּפִילָה	ima
טַלִּית	imasál (tálesz)	הִתְעַטֵּף	beburkolózott		

שאלות · Kérdések

1. אֵיפֹה וּמָתַי הוֹפִיעַ עוֹמֶר אָדָם?
2. לָמָּה הוּא הוֹסִיף הוֹפָעָה שְׁנִיָּה?
3. מָהוּ ״מוֹדֶה אֲנִי״?
4. מָה הוּא עָשָׂה עִם הַטַּלִּית?

טיולים

מִימֵי הַשׁוֹפְטִים: הַמִּבְצָר בְּיַעַר גּוּבְרִין נִפְתַּח מֵחָדָשׁ לַמְּטַיְּילִים

בְּיַעַר גּוּבְרִין שֶׁבַּשְּׁפֵלָה, לֹא רָחוֹק מִקִּיבּוּץ גַּל־אוֹן, עוֹמֵד מִבְצָר עַתִּיק. הוּא נִבְנָה בְּאֶמְצַע הַמֵּאָה ה־12 לִפְנֵי הַסְּפִירָה, לִפְנֵי כְּ־3,200 שָׁנָה – בְּתְקוּפַת הַשּׁוֹפְטִים בַּתַּנַ״ךְ. בַּשָּׁבוּעַ שֶׁעָבַר הוּא נִפְתַּח מֵחָדָשׁ לַקָּהָל.

הַמִּבְצָר עָמַד עַל יַד דֶּרֶךְ חֲשׁוּבָה, בֵּין מִישׁוֹר הַחוֹף לְבֵין הַשְּׁפֵלָה. אֶת הָאֲתָר חָפְרוּ הָאַרְכֵיאוֹלוֹגִים ד״ר סער גנור וְד״ר איתמר וייסביין מֵרְשׁוּת הָעַתִּיקוֹת. לְדַעְתָּם, אוּלַי בָּנוּ אוֹתוֹ הַכְּנַעֲנִים אוֹ הַמִּצְרִים, בִּתְקוּפָה שֶׁל מַאֲבָקִים עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעִם הַפְּלִשְׁתִּים.

הָאֲתָר נִפְתַּח לַקָּהָל לָרִאשׁוֹנָה לִפְנֵי שֵׁשׁ שָׁנִים, אֲבָל רַק בְּאוֹפֶן זְמַנִּי. עַכְשָׁיו קָרֵן קַיֶּמֶת לְיִשְׂרָאֵל וּרְשׁוּת הָעַתִּיקוֹת הִשְׁקִיעוּ בּוֹ כְּ־400,000 שֶׁקֶל: הֵן שִׁמְּרוּ אֶת הַמִּבְצָר, הִדְגִּישׁוּ אֶת הַחֲדָרִים שֶׁלּוֹ, וּבָנוּ דֶּרֶךְ גִּישָׁה, חֲנָיָה (גַּם לַאֲנָשִׁים עִם מוּגְבָּלוּת), פִּינַת פִּיקְנִיק, שְׁלָטִים חֲדָשִׁים וּשְׁבִיל נָגִישׁ עַד הַמִּבְצָר.

אֶת יַעַר גּוּבְרִין הִתְחִילוּ לִנְטוֹעַ בִּשְׁנַת 1963, וְהַיּוֹם הוּא גָּדוֹל מְאוֹד: כְּ־4,400 דּוּנָם.

מילון · Szószedet

לִפְנֵי הַסְּפִירָה	időszámításunk előtt	שְׁפֵלָה	dombvidék (a Sefela)
חָפְרוּ	ástak, feltártak	מַאֲבָק (מַאֲבָקִים)	harc, küzdelem
שִׁמְּרוּ	megőrizték, konzerválták	נָגִישׁ	akadálymentes
מִישׁוֹר הַחוֹף	tengerparti síkság		
הִשְׁקִיעוּ	befektettek		

שאלות · Kérdések

1. מָתַי נִבְנָה הַמִּבְצָר?
2. לָמָּה הַמָּקוֹם הָיָה חָשׁוּב?
3. מִי אוּלַי בָּנוּ אֶת הַמִּבְצָר?
4. מָה עָשׂוּ בַּמָּקוֹם בַּפְּרוֹיֶקְט הֶחָדָשׁ? כִּתְבוּ שְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים.

חַרְפּוּשִׁית בַּת 3,300 שָׁנָה: תַּלְמִיד מֵאַרְצוֹת הַבְּרִית מָצָא קֶמַע מִצְרִי בְּתֵל גֶּזֶר

תשובות למורה · Megoldások

1. יוֹמַיִם.
2. הוּא זָרַק אֶבֶן, הִיא פָּגְעָה בְּאֶבֶן אַחֶרֶת, וְהוּא רָאָה חֻפָּץ קָטָן וּמַבְרִיק.
3. שְׁנֵי נְחָשִׁים מְסוּגָּל קוֹבְּרָה – סֵמֶל שֶׁל הָגָנָה וְשֶׁל מַלְכוּת.
4. לְהַשְׁאִיר אוֹתוֹ בַּמָּקוֹם וּלְדַוֵּחַ מִיָּד לִרְשׁוּת הָעַתִּיקוֹת.

"שְׁלוֹשֶׁת הַקְּבָרִים שֶׁל חַנָּה סֶנֶשׁ": סֵפֶר חָדָשׁ, מִירוּשָׁלַיִם לְבוּדָפֶשְׁט

תשובות למורה · Megoldások

1. 82 שָׁנָה.
2. הַהִיסְטוֹרִיוֹנִית אנדראה פטו וְעוֹרֶכֶת הַדִּין וְהָעִיתּוֹנָאִית קריסטינה פוליצר מיימון.
3. בֵּית הַקְּבָרוֹת בִּרְחוֹב קוזמה בְּבוּדָפֶשְׁט, הַר הֶרְצֶל בִּירוּשָׁלַיִם וְקִיבּוּץ שְׂדוֹת יָם.
4. בְּמֶרְכַּז הַזִּיכָּרוֹן לַשּׁוֹאָה בִּרְחוֹב פאווה, בְּיוֹם רִאשׁוֹן, 8 בְּנוֹבֶמְבֶּר, בְּ־17:00.

"הָאֵשׁ שֶׁלִּי דָּעֲכָה": אֲבִישַׁג סֶמְבֶּרְג פּוֹרֶשֶׁת בְּגִיל 25

תשובות למורה · Megoldások

1. בְּיוֹם שֵׁנִי, 2 בְּנוֹבֶמְבֶּר, בְּמִסִּיבַת עִיתּוֹנָאִים שֶׁל אִיגּוּד הַטַּאקְוֶונְדוֹ וְהַוַּועַד הָאוֹלִימְפִּי.
2. זוֹ הַמֶּדַלְיָה הָאוֹלִימְפִּית הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּטַאקְוֶונְדוֹ; בְּגִיל 19 הִיא הָיְתָה אָז הַמֶּדַלְיִסְטִית הַצְּעִירָה בְּיוֹתֵר שֶׁל יִשְׂרָאֵל.
3. הִיא שָׁמְעָה לָרִאשׁוֹנָה עַל הָאוֹלִימְפִּיאָדָה וְהֶחְלִיטָה לְהַגִּיעַ אֵלֶיהָ.
4. הַרְבֵּה יְלָדִים הִתְחִילוּ טַאקְוֶונְדוֹ בְּגִלָּלָהּ.

מִסָּבִיב לַשָּׁעוֹן: רַכָּבוֹת יְשִׁירוֹת מֵהַשָּׁרוֹן לְנָתָב"ג וְלִירוּשָׁלַיִם

תשובות למורה · Megoldások

1. מֵחֲדֵרָה מַעֲרָב, מִנְהַנְיָה וּמִבֵּית יְהוֹשֻׁעַ.
2. בְּ־140,000.
3. לְמָשָׁל: מְסִילַת הַמִּזְרָח (רַכֶּבוֹת הַמַּשָּׂא עָבְרוּ אֵלֶיהָ), הַחַשְׁמַל בַּמְּסִילוֹת, מַעֲרֶכֶת הָאֵיתוּת הַחֲדָשָׁה.
4. הֵם יִצְטָרְכוּ לְהַחְלִיף רַכֶּבֶת בְּבִנְיָמִינָה, וְהַנְּסִיעָה תִּהְיֶה אֲרוּכָּה יוֹתֵר בְּ־16 דַּקּוֹת בְּעֵרֶךְ.

19,000 אִישׁ בִּבְרוּקְלִין: עוֹמֶר אָדָם מִילֵּא אֶת Barclays Center

תשובות למורה · Megoldások

1. בְּיוֹם רִאשׁוֹן, 1 בְּנוֹבֶמְבֶּר, בָּאוּלָם Barclays Center בִּבְרוּקְלִין, נְיוּ יוֹרְק.
2. כִּי כָּל הַכַּרְטִיסִים נִמְכְּרוּ וְהָיָה בִּיקוּשׁ גָּדוֹל.
3. תְּפִילַּת הַבּוֹקֶר, שֶׁעוֹמֶר אָדָם הָפַךְ לְשִׁיר מַצְלִיחַ בִּשְׁנַת 2015.
4. הוּא הִתְעַטֵּף בָּהּ עַל הַבָּמָה.

מִימֵי הַשּׁוֹפְטִים: הַמִּבְצָר בְּיַעַר גּוּבְרִין נִפְתַּח מֵחָדָשׁ לַמְּטַיְּילִים

תשובות למורה · Megoldások

1. בְּאֶמְצַע הַמֵּאָה ה־12 לִפְנֵי הַסְּפִירָה, בִּתְקוּפַת הַשּׁוֹפְטִים.
2. הוּא עָמַד עַל יַד דֶּרֶךְ חֲשׁוּבָה בֵּין מִישׁוֹר הַחוֹף לְבֵין הַשְּׁפֵלָה.
3. הַכְּנַעֲנִים אוֹ הַמִּצְרִים.
4. לְמָשָׁל: שִׁימְרוּ אֶת הַמִּבְצָר, הִדְגִּישׁוּ אֶת הַחֲדָרִים, בָּנוּ חֲנָיָה, פִּינַת פִּיקְנִיק, שְׁלָטִים וּשְׁבִיל נָגִישׁ.

ארכיאולוגיה

זריקת אבן אחת וממצא בן 3,300 שנה: תלמיד אמריקאי גילה חרפושית מצרית בתל גזר

שילה אטון, תלמיד תיכון בן 17 מארצות הברית, הגיע לישראל כדי ללמוד בתוכנית „מוס" (MUSS) של קרן קיימת לישראל בארצות הברית. יומיים בלבד אחרי שהגיע, יצא עם קבוצתו לסיור לימודי בגן הלאומי תל גזר שבשפלה. במהלך העלייה זרק אבן, וזו פגעה באבן אחרת וחשפה חפץ קטן ומבריק. אטון הבחין בעיטור שעליו והראה אותו לבני היין, מנהל ענייני התלמידים, שהבין מיד את חשיבות הממצא. השניים דיווחו לרשות העתיקות.

לדברי פרופ׳ עידו כוך מהחוג לארכיאולוגיה ולתרבויות המזרח הקדום באוניברסיטת תל אביב, מדובר בחרפושית – קמע בצורת חיפושית, שאולי שימש גם חותם – מתקופת הברונזה המאוחרת. על החרפושית מעוטרים שני נחשי קוברה, סמל של הגנה ושל מלכות במצרים ובכנען, ומתחתם חצי אליפסה המייצגת את הסימן ההירוגליפי nb, שפירושו „אדון". המצרים ראו בחיפושית סמל של בריאה ושל התחדשות.

הממצא משקף את ההשפעה התרבותית של מצרים, ששלטה בכנען לפני כ־3,500 שנה. גזר הייתה אחת הערים הכנעניות החשובות בתקופת הברונזה המאוחרת, ושלטה בצומת דרכים אסטרטגי בשפלה. רשות העתיקות העניקה לאטון תעודת הוקרה על התנהגותו האחראית, והזכירה לציבור כי את הממצאים יש להשאיר במקומם ולדווח מיד – כדי שהארכיאולוגים יוכלו לתעד את ההקשר שבו נמצאו.

מילון · Szószedet

לַחְשׂוֹף	feltárni	לְהַבְחִין	észrevenni
עִיטוּר	díszítés	לְשַׁקֵּף	tükrözni
תְּעוּדַת הוֹקָרָה	elismerő oklevél	הֶקְשֵׁר	összefüggés, kontextus
מִמְצָא	lelet	צוֹמֶת דְּרָכִים	útkereszteződés

שאלות · Kérdések

1. באילו נסיבות נמצאה החרפושית?
2. מה מסמלים העיטורים שעל החרפושית?
3. מדוע מבקשת רשות העתיקות להשאיר ממצאים במקומם?

4. לדיון: מה הייתם עושים אילו מצאתם חפץ עתיק בטיול? האם, לדעתכם, מי שמוצא ממצא כזה ומדווח עליו צריך לקבל פרס?

כאן בבודפשט

שלושה קברים ואישה אחת: ספר חדש עוקב אחר דרכה של חנה סנש – גם אחרי מותה

ספר חדש של שתי חוקרות – ההיסטוריונית פרופ׳ אנדראה פטו מאוניברסיטת CEU ועורכת הדין והעיתונאית קריסטינה פוליצר מיימון, החיה בישראל – הוצג בשבוע שעבר במרכז התרבות ההונגרי בירושלים. את השיחה עם המחברות הנחתה החוקרת יהודית קוניה, האחראית על החומרים ההונגריים בספרייה הלאומית של ישראל ועל ארכיון סנש השמור בה. הספר, „שלושת הקברים של חנה סנש: זיכרון ופוליטיקה של הגוף בהונגריה ובישראל", ראה אור באנגלית; המהדורה ההונגרית הושלמה, ומהדורה עברית נמצאת בהכנה.

בניגוד למחקרים קודמים, הסיפור מתחיל ביום הוצאתה להורג של סנש, 7 בנובמבר 1944. סנש, ילידת בודפשט (1921), עלתה לארץ ישראל לפני מלחמת העולם השנייה, ובמהלך המלחמה שירתה בצבא הבריטי ונשלחה למשימה באירופה. יום אחרי הוצאתה להורג נקברה בבית הקברות היהודי ברחוב קוזמה. ב־1950 הובחרו שרידיה בנסיבות הרפתקניות דרך אוסטריה ואיטליה, ומנאפולי הגיעו באונייה לחיפה; לאחר מסע אבל לאומי נקברה בהר הרצל. המצבה שנותרה בבודפשט הועברה כעבור 57 שנה לקיבוץ שדות ים, שבו חיה סנש לפני שהתגייסה.

לדברי פטו, הספר „פורע חוב ישן": הוא מראה כיצד שינויים בפוליטיקה של הזיכרון בשתי המדינות עיצבו את זכרה של אישה – ולעיתים השתיקו אותו. המחקר מבוסס על ארכיונים מכמה מדינות ועל ראיונות. בבודפשט יוצג הספר ביום ראשון, 8 בנובמבר, במרכז הזיכרון לשואה ברחוב פאווה – יום אחרי יום השנה ה־82 למותה.

מילון · Szószedet

לְהַנְחוֹת	moderálni	רָאָה אוֹר	megjelent	מַהֲדוּרָה	kiadás
שְׂרִידִים	földi maradványok	נְסִיבוֹת	körülmények	לִפְרוֹעַ חוֹב	adósságot törleszteni
לְהַשְׁתִּיק	elhallgattatni	מְבוּסָּס עַל	...-on/-en alapul		

שאלות · Kérdések

1. במה שונה הספר הזה ממחקרים קודמים על חנה סנש?
2. תארו את הדרך ששרידיה של סנש עשו ב־1950.
3. למה מתכוונת פטו כשהיא אומרת שהספר „פורע חוב ישן"?
4. לדיון: למה, לדעתכם, חשוב איך מדינה זוכרת את הגיבורים שלה? האם יש בעיר שלכם רחוב, אנדרטה או מקום על שם אדם שאתם מכירים את סיפורו?

ספורט

„הספורט שהפך לכל עולמי": אבישג סמברג, המדליסטית האולימפית הראשונה של ישראל בטאקוונדו, פורשת

אבישג סמברג, שהכניסה את הטאקוונדו למפת הספורט הישראלי, הודיעה ביום שני על סיום הקריירה שלה – בגיל 25 בלבד. ההודעה נמסרה במסיבת עיתונאים משותפת לאיגוד הטאקוונדו ולוועד האולימפי בישראל. סמברג תיארה את הטאקוונדו כאהבה ממבט ראשון – ענף שהפך, כדבריה, לכל עולמה, אף שהוריה חשבו בתחילה שמדובר בתחביב חולף.

הישגיה רבים: מדליית ארד באליפות העולם לנוער ובאליפות אירופה עד גיל 21, תואר אלופת אירופה לבוגרות ב־2020 ומדליית כסף באליפות אירופה ב־2022. שיא הקריירה הגיע באולימפיאדת טוקיו, שם זכתה בארד בקטגוריה עד 49 ק"ג – המדליה האולימפית הראשונה של ישראל בענף – והייתה, בגיל 19, המדליסטית האולימפית הצעירה ביותר בתולדות ישראל עד אז. באולימפיאדת פריז 2024 נעצרה בשמינית הגמר.

על הסיבה לפרישה אמרה: „האש שלי דעכה". לדבריה, בתקופה האחרונה הקשיים הפכו לאתגר, והיא הבינה שליבה כבר אינו בספורט כפי שהיה. את צעדיה הבאים טרם החליטה, אך היא מציינת שהספורט לימד אותה לעבוד קשה ונתן לה ביטחון שתוכל להשיג כל מטרה. נראה שמורשתה כבר כאן: ספורטאים צעירים מספרים לה שבזכותה הם בענף, והורים מספרים שרשמו את ילדיהם לחוגים אחרי שראו אותה באולימפיאדה.

מילון · Szószedet

לְהַכְנִיס לַמַּפָּה	ismertté tenni	עָנָף	sportág
הֶישֵׂג	eredmény, teljesítmény	שִׂיא	csúcs
טֶרֶם	még nem	מוֹרָשֶׁת	örökség

תַּחְבִּיב חוֹלֵף	múló hobbi
בְּתוֹלְדוֹת...	...történetében

שאלות · Kérdések

1. מה פירוש הביטוי „הכניסה את הטאקוונדו למפת הספורט"?

2. ציינו שלושה הישגים של סמברג.

3. אילו סיבות לפרישה מסרה סמברג?

4. לדיון: האם, לדעתכם, נכון לפרוש בגיל צעיר כשהלב כבר לא שם? מה אפשר לקחת מספורט מקצועני לתחום אחר בחיים?

תחבורה

לנתב"ג ולירושלים, בלי החלפה ובכל שעה: לוח הזמנים החדש של רכבת ישראל

משרד התחבורה ורכבת ישראל פרסמו השבוע את לוח הזמנים החדש, שייכנס לתוקף במוצאי שבת, 14 בנובמבר. גולת הכותרת: נוסעים מתחנות חדרה מערב, נתניה ובית יהושע יוכלו להגיע ישירות, ללא החלפה, לנמל התעופה בן גוריון ולירושלים – בכל שעות היממה. זאת בזכות הארכתו צפונה של הקו המהיר ירושלים (יצחק נבון) – תל אביב – הרצליה. במקביל תוגבר תדירות הרכבות בתחנות השרון בשעות השפל, ובסך הכול יתווספו לרשת כ־140 אלף מקומות ישיבה ביום.

לפי משרד התחבורה ורכבת ישראל, השינוי מתאפשר בזכות פתיחת מסילת המזרח, שאליה הוסטה תנועת רכבות המשא, ובזכות חשמול המסילות ומערכת האיתות המתקדמת ETCS Level 2, המגדילה את קיבולת המסילות ומשפרת את הבטיחות. ב־2025 נרשמו ברכבת 72 מיליון נסיעות, ובמחצית הראשונה של 2026 – יותר מ־300 אלף נסיעות ביום.

לצד הבשורה יש גם מחיר: רכבות הקו באר שבע–כרמיאל יפסיקו לעצור בחדרה מערב, ונוסעים מחדרה לחיפה יידרשו להחליף רכבת בבנימינה – נסיעה ארוכה בכ־16 דקות. מנגד, בקו בנימינה–אשקלון תתווסף עצירה בלוד גני אביב, וכך ייווצר חיבור ישיר לכפר חב"ד, ורכבות הבוקר של קו העמק יעצרו גם בחיפה בת גלים, בחיפה חוף הכרמל ובעתלית.

מילון · Szószedet

לְהִיכָּנֵס לְתוֹקֶף	hatályba lépni	גּוֹלַת הַכּוֹתֶרֶת	a fénypont	תְּדִירוּת	járatsűrűség
שְׁעוֹת חַשֵּׂפֶל	csúcsidőn kívüli órák	לְהַסִּיט	átterelni	קִיבּוֹלֶת	kapacitás
בְּטִיחוּת	biztonság	בְּשׂוֹרָה	jó hír		

שאלות · Kérdések

1. מהי „גולת הכותרת" של לוח הזמנים החדש?
2. אילו שינויים טכניים מאפשרים להגדיל את מספר הרכבות?
3. מי ייפגע מהשינוי, ומי ירוויח ממנו מלבד נוסעי השרון?
4. לדיון: איך אתם מגיעים לבית הספר או לעבודה? מה, לדעתכם, חשוב יותר בתחבורה ציבורית – מהירות, תדירות או מחיר?

מוזיקה

אולם מלא בברוקלין: עומר אדם ממשיך בסיבוב הופעות מצליח בארצות הברית

עומר אדם, מבכירי זמרי הפופ המזרחי בישראל, הופיע ביום ראשון באולם Barclays Center בברוקלין, אחד האולמות הגדולים בניו יורק. כל 19 אלף הכרטיסים נמכרו, והביקוש הגדול הוביל להוספת מופע שני באותו אולם ביום שלישי. ההופעה היא חלק מסיבוב הופעות בארצות הברית, שכלל שבוע קודם לכן מופע בלוס אנג׳לס. בשנה שעברה מילא אדם גם את Madison Square Garden.

הקהל, רובו צעיר ורבים ממנו דתיים, שר איתו להיטים כמו „תל אביב" ו„שני משוגעים". בשנים האחרונות אדם מבליט יותר את זהותו הדתית, וזה ניכר גם על הבמה: הוא הוביל את הקהל ב„והיא שעמדה" מן ההגדה של פסח וב„מודה אני", תפילת הבוקר שהפך ללהיט ב־2015. אחד הצופים העניק לו טלית מעוטרת, והוא התעטף בה על הבמה. במהלך המופע נישאה גם תפילה לשלום חיילי צה״ל, ועל המסך הגדול הוקרנו תמונות של חיילים.

אמו, שרון אדם, ורעייתו, סשה ישראלוביץ׳־אדם, מלוות אותו לאורך כל סיבוב ההופעות. לפני אחת ההופעות פרסמה אמו סרטון מאחורי הקלעים, שבו השלושה שרים יחד את „התקווה".

מילון · Szószedet

מִבְּכִירֵי	a legjelentősebbek egyike	סִיבּוּב הוֹפָעוֹת	turné
לְהַבְלִיט	kiemelni, hangsúlyozni	זֶהוּת	identitás
מְעוּטָּרֶת	díszített	מֵאֲחוֹרֵי הַקְּלָעִים	a színfalak mögött
מוֹפָע	előadás, koncert	נִיכָּר	látható, érezhető

שאלות · Kérdések

1. כיצד ניכרת זהותו הדתית של עומר אדם בהופעה? ציינו שתי דוגמאות.
2. מה מלמדות הופעותיו הקודמות בארצות הברית על הצלחתו שם?
3. מי מלווה אותו בסיבוב ההופעות, ומה פורסם מאחורי הקלעים?
4. לדיון: האם אתם מכירים שיר עברי שגם יהודים מחוץ לישראל שרים? למה, לדעתכם, מוזיקה מצליחה לחבר בין אנשים במקומות שונים?

טיולים

מצודה מימי השופטים חוזרת למפת הטיולים: המבצר ביער גוברין נחנך מחדש

ביער גוברין שבשפלת יהודה נחנכה מחדש בשבוע שעבר מצודה מאמצע המאה ה־12 לפני הספירה – תקופת השופטים במקרא. המצודה נפתחה לציבור באופן זמני לפני כשש שנים, ועתה, לאחר פרויקט שימור והנגשה בעלות של כ־400 אלף ש״ח, שבו שותפו קרן קיימת לישראל ורשות העתיקות, היא מוכנה לקבל מטיילים.

לדברי החופרים, ד״ר סער גנור וד״ר איתמר וייסביין מרשות העתיקות, הייתה זו עמדה אסטרטגית שצפתה על הדרך הראשית בין מישור החוף לשפלת יהודה. בתקופה זו מצרים עדיין שלטה בכנען, אך עלייתם של בני ישראל ושל הפלשתים הולידה יריבויות ומאבקים על שטחים. ייתכן שהמצודה נבנתה בידי הכנענים או בידי המצרים, כתגובה למציאות המדינית המשתנה.

במסגרת העבודות שומרו מבני המצודה וצופו בחומר המשתלב בנוף, והחדרים הודגשו כדי להמחיש את מבנה המקום. נוסף על כך נסללו דרך גישה וחניה הכוללת מקומות לאנשים עם מוגבלות, והוקמו פינת פיקניק, שילוט חדש ושביל נגיש עד המצודה. יער גוברין עצמו ניטע החל משנת 1963, והוא משתרע על כ־4,400 דונם.

מילון · Szószedet

נָחְנְכָה	felavatták	הַנָּגָשָׁה	akadálymentesítés
יְרִיבוּת	rivalizálás	מְצִיאוּת מְדִינִית	politikai helyzet
נִסְלְלוּ	építettek (utat)	מִשְׁתָּרֵעַ	kiterjed
עֶמְדָּה אִסְטְרָטֶגִית	stratégiai állás	לְהַמְחִישׁ	szemléltetni

שאלות · Kérdések

1. מדוע הייתה המצודה עמדה אסטרטגית?
2. מה היה המצב המדיני בכנען באותה תקופה?
3. מה נעשה כדי להנגיש את האתר למטיילים?
4. לדיון: האם, לדעתכם, חשוב להשקיע כסף בשימור אתרים עתיקים? איזה אתר עתיק הייתם רוצים לבקר בו, ולמה?

זריקת אבן אחת וממצא בן 3,300 שנה: תלמיד אמריקאי גילה חרפושית מצרית בתל גזר

תשובות למורה · Megoldások

1. בסיור לימודי בתל גזר, יומיים אחרי שאטון הגיע לישראל: הוא זרק אבן, וזו פגעה באבן אחרת וחשפה את החפץ.
2. שני נחשי קוברה – הגנה ומלכות; חצי האליפסה מייצגת את הסימן nb, „אדון"; החיפושית עצמה – בריאה והתחדשות.
3. כדי שהארכיאולוגים יוכלו לתעד את ההקשר שבו הממצא נמצא.
4. תשובה פתוחה.

שלושה קברים ואישה אחת: ספר חדש עוקב אחר דרכה של חנה סנש – גם אחרי מותה

תשובות למורה · Megoldások

1. הוא מתחיל ביום הוצאתה להורג, 7 בנובמבר 1944, ועוקב אחר מה שקרה לגופתה, לקבריה ולזכרה.
2. מבית הקברות ברחוב קוזמה בבודפשט, דרך אוסטריה ואיטליה, באונייה מנאפולי לחיפה, ואחרי מסע אבל לאומי – לקבורה בהר הרצל.
3. שהגיע הזמן לספר סיפור שלא סופר: איך הפוליטיקה של הזיכרון בהונגריה ובישראל עיצבה את זכרה – ולעיתים השתיקה אותו.
4. תשובה פתוחה.

„הספורט שהפך לכל עולמי": אבישג סמברג, המדליסטית האולימפית הראשונה של ישראל בטאקוונדו, פורשת

תשובות למורה · Megoldások

1. שבזכותה הענף נעשה מוכר ופופולרי בישראל.
2. למשל: ארד בטוקיו, אלופת אירופה ב־2020, כסף באליפות אירופה ב־2022, ארד באליפות העולם לנוער.
3. „האש שלי דעכה"; הקשיים הפכו לאתגר, וליבה כבר אינו בספורט כפי שהיה.

4. תשובה פתוחה.

לנתב"ג ולירושלים, בלי החלפה ובכל שעה: לוח הזמנים החדש של רכבת ישראל

תשובות למורה · Megoldások

1. רכבות ישירות, ללא החלפה, מחדרה מערב, מנתניה ומבית יהושע לנתב״ג ולירושלים, בכל שעות היממה.
2. פתיחת מסילת המזרח (הסטת רכבות המשא), חשמול המסילות ומערכת האיתות ETCS Level 2.
3. נוסעים מחדרה לחיפה (החלפה בבנימינה, כ־16 דקות יותר); מרוויחים, למשל, נוסעי קו בנימינה–אשקלון (חיבור לכפר חב״ד) וקו העמק (עצירות נוספות).
4. תשובה פתוחה.

אולם מלא בברוקלין: עומר אדם ממשיך בסיבוב הופעות מצליח בארצות הברית

תשובות למורה · Megoldások

1. למשל: „והיא שעמדה" ו„מודה אני", הטלית שבה התעטף, התפילה לשלום חיילי צה״ל.
2. הוא כבר מילא את Madison Square Garden, הופיע בלוס אנג׳לס, ועכשיו נמכרו כל הכרטיסים בברוקלין והוסף מופע שני.
3. אמו, שרון אדם, ורעייתו, סשה ישראלוביץ׳־אדם; סרטון שבו השלושה שרים את „התקווה".
4. תשובה פתוחה.

מצודה מימי השופטים חוזרת למפת הטיולים: המבצר ביער גוברין נחנך מחדש

תשובות למורה · Megoldások

1. כי צפתה על הדרך הראשית בין מישור החוף לשפלת יהודה.
2. מצרים עדיין שלטה בכנען, אך עלייתם של בני ישראל ושל הפלשתים הולידה יריבויות ומאבקים על שטחים.
3. נסללו דרך גישה וחניה עם מקומות לאנשים עם מוגבלות, והוקמו פינת פיקניק, שילוט ושביל נגיש.
4. תשובה פתוחה.

פינת הקטנטנים · A legkisebbeknek

חֲבֵרִים שֶׁל הַחַיּוֹת

בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ מִתְנַדְּבִים מְיוּחָדִים.

הֵם עוֹזְרִים לְחַיּוֹת בַּטֶּבַע.

כְּשֶׁחַיָּה פְּצוּעָה, הֵם בָּאִים לַעֲזוֹר.

הַשָּׁנָה הֵם חוֹגְגִים 10 שָׁנִים!

מילים · Szavak

חַיָּה	állat	מִתְנַדֵּב	önkéntes	לַעֲזוֹר	segíteni
פָּצוּעַ	sérült				

פעילות · Feladat

הַמִּתְנַדְּבִים עוֹזְרִים לְחַיּוֹת? כֵּן / לֹא

צַיְּרוּ חַיָּה שֶׁאַתֶּם אוֹהֲבִים! ✏️

מקור: ynet, 29.10.2026 – רשת המתנדבים של רשות הטבע והגנים בת 10